

RAN-1902070103030001

M.Ed. (Sem. - III) Examination November - 2025 System, Structure and Issues in Secondary Education

Time: 3 Hours]

[Total Marks: 70

સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book
- (2) પ્રત્યેક પ્રશ્નનાં ગુણ જમણી બાજુ દર્શાવ્યા છે.
(2) Marks of Each question have been shown on the right side.
- (3) પ્રશ્ન ક્રમાંક ત્રણથી પાંચના ઉત્તરો આશરે 300 થી 400 શબ્દોમાં આપો.
(3) Give answers about 300 to 400 words, the questions from No. three to five.

Seat No.:

Student's Signature

પ્ર.1. (અ) નીચે આપેલી ખાલી જગ્યા યોગ્ય વિકલ્પની પસંદગી કરીને પૂરો:

10

1. સાર્વત્રિક માધ્યમિક શિક્ષણનો સિદ્ધાંત હોવો જોઈએ.
A. સમાનતા B. સંગતતા
C. વિકાસ D. આમાંથી એકેય નહીં
2. માધ્યમિક શિક્ષણનું આયોજન જાગૃતિ વિકાસ માટે થાય છે.
A. નૈતિક B. પર્યાવરણીય
C. સામાજિક D. આ બધાજ
3. જાહેર શિક્ષણની સામાન્ય શાળા પ્રણાલી માટે જરૂરી છે.
A. વર્ગ સમાનતા B. સામાજિક અલગતા
C. વર્ગ ભિન્નતા D. આપેલ પૈકી કોઈ નહિ
4. માધ્યમિક શિક્ષણ કમિશનની રચના માં કરવા આવી હતી.
A. 23 સપ્ટેમ્બર 1951 B. 23 સપ્ટેમ્બર 1950
C. 23 સપ્ટેમ્બર 1952 D. 23 માર્ચ 1952
5. CBSE નું પૂરું નામ
A. Central Board of Secondary Education
B. Central Board of School Education
C. A અને B બંને
D. આપેલ પૈકી કોઈ નહિ
6. ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણનાં પ્રવર્તમાન અભ્યાસક્રમની ખામી છે.
A. અર્થપૂર્ણ વિષયવસ્તુ B. જરૂરિયાત પૂર્ણતા
C. સૈદ્ધાંતિક D. આપેલ પૈકી કોઈ નહિ
7. સતત અને સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકનનો ખ્યાલ એ રજૂ કર્યો.
A. મુદાલિયર પંચ B. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ - 1986
C. રાધાકૃષ્ણન પંચ D. આમાંથી એકેય નહીં
8. RMSA નો મૂળભૂત ઉદ્દેશ છે.
A. સાર્વત્રિક પ્રવેશ B. ગુણવત્તા સુધારણા
C. A + B D. આમાંથી એકેય નહીં

9. માધ્યમિક શિક્ષણનો હેતુ છે.
 A. લોકશાલી મૂલ્ય વિકાસ B. કૌશલ્ય વિકાસ
 C. A + B D. આ પૈકી કોઈ નહીં
10. ભારતના બંધારણની કલમ શિક્ષણનો મૂળભૂત અધિકાર આપે છે.
 A. 21 - A B. 45
 C. 51 D. આપેલ પૈકી કોઈ નહિ

(બ) નીચેના પ્રશ્નો માંથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના 30 થી 40 શબ્દોમાં ઉત્તરો આપો.

10

1. માધ્યમિક શિક્ષણ - સમજાવો.
2. માધ્યમિક શિક્ષણ અંગે કોઠારી કમીશનની ભલામણોની જણાવો.
3. કેન્દ્રીય વિદ્યાલયનો પરિચય આપો.
4. શિક્ષણ માટે સમાન તક એટલે શું?
5. શિક્ષણમાં પ્રેરણાનો અભાવ કઈ સમસ્યા સર્જે છે?
6. ઓન લાઈન પરીક્ષાના ભયસ્થાન ક્યા છે?
7. અધ્યાપનમાં ICT નો ઉપયોગ કરવામાં ક્યાં પડકારોનો સામનો કરવો પડે છે?

પ્ર.2. નીચેના પ્રશ્નો માંથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના 150 થી 180 શબ્દોમાં ઉત્તરો આપો.

20

1. આઝાદી પછીના ભારતમાં માધ્યમિક શિક્ષણની શું સ્થિતિ હતી? વિગતે જણાવો.
2. યશપાલ કમિટીની માધ્યમિક શિક્ષણ અંગેની ભલામણો જણાવો.
3. જાપાનમાં માધ્યમિક શિક્ષણ અંગે ચર્ચા કરો.
4. છોકરીઓને શિક્ષણ આપી સમાજને સશક્ત બનાવી શકાય. - આ વિધાન અંગે ચર્ચા કરો.
5. વિદ્યાર્થીઓ વર્ગખંડમાં શિસ્ત જાળવે તે માટે તમે શિક્ષક તરીકે શું કરશો?
6. અપાનુકુલન એટલે શું? અપાનુકુલિત વિદ્યાર્થીના અધ્યયન અધ્યાપનમાં શી કાળજી રાખશો?
7. તમને માધ્યમિક કક્ષાએ ઓપન બુક પરીક્ષા જરૂરી લાગે છે? શા માટે?

પ્ર.3. ડેલાર કમિશનની ભલામણોને ધ્યાનમાં રાખી હાલ ના શિક્ષણમાં સુધારા સૂચવો.

10

અથવા

પ્ર.3. માધ્યમિક શિક્ષણ અંગેની મુદ્દાલીયર કમીશનની ભલામણોની ચર્ચા કરો.

પ્ર.4. ભારત અને અમેરિકાનાં માધ્યમિક શિક્ષણમાં શું સમાનતા અને ભિન્નતા છે તેની વિગતે ચર્ચા કરો.

10

અથવા

પ્ર.4. NIOS શું છે? તેના હેતુ, કાર્યો અને મહત્વની ચર્ચા કરો.

પ્ર.5. માધ્યમિક કક્ષાએ પ્રોજેક્ટ આધારિત અધ્યયન એટલે શું? તેનું ઉદાહરણ આપી ફાયદા ગેરફાયદા જણાવો.

10

અથવા

પ્ર.5. માધ્યમિક કક્ષાએ પરીક્ષામાં ICT નો ઉપયોગ કઈ રીતે કરી શકાય? ઉદાહરણ સાથે સમજાવી તેના લાભ-ગેરલાભ જણાવો.

ENGLISH VERSION

Q.1. (A) Select the proper option and fill in the following blanks.

10

1. Principle of universalization of secondary education should be.....
(A) Equality (B) Consistency
(C) Development (D) None of these
2. Secondary education is organized to develop awareness.
(A) Moral (B) Environmental
(C) Social (D) All of these
3. Common school system of public education is necessary for
(A) Class equality (B) Social segregation
(C) Class diversity (D) None of the given
4. Secondary education commission was formed on
(A) 23 September 1951 (B) 23 September 1950
(C) 23 September 1952 (D) 23 March 1952
5. CBSE is the abbreviation for
(A) Central Board of Secondary Education
(B) Central Board of School Education
(C) Both A and B
(D) None of the given
6. is the defect of present higher secondary education curriculum.
(A) Significant content (B) cater to need
(C) Theoretical (D) None of the given
7. The concept of continue and comprehensive evaluation was given by
(A) Mudaliar Commission
(B) National Policy of Education -1986
(C) Radha krishnan Commission
(D) None of these
8. The basic objective of RMSA is
(A) Universal access (B) Quality improvement
(C) A + B (D) None of these
9. Objective of secondary education is
(A) Democratic value development
(B) Skill development
(C) A + B
(D) None of these
10. Article of the Indian Constitution gives fundamental right to education.
(A) 21-A (B) 45
(C) 51 (D) None of these

(B) Answers any five of the following in 30 to 40 words.

10

1. Secondary education- Explain.
2. State the recommendations of the Kothari Commission on secondary education.
3. Give Introduction of Kendriya Vidyalaya.
4. What is equal opportunity for education?
5. What problem arise due to lack of motivation in education?
6. What are the threats of online examinations?
7. What challenges are faced in using ICT in teaching?

Q.2. Answer any five of the following in 150 to 180 words.

20

1. What was the status of secondary education in India after independence?
Explain in detail.

2. State the recommendations of the Yashpal Committee regarding secondary education.
3. Discuss about secondary education in Japan.
4. Society can be made empowered by educating girls. - Discuss this statement.
5. What will you do as a teacher to ensure that students maintain discipline in the classroom?
6. What is maladjustment? What care will you take in teaching and learning of a maladjusted student?
7. Do you think open book examination is necessary at the secondary level? Why?

Q.3. Suggest reforms in the current education system keeping in mind the recommendations of the Delors Commission. **10**

OR

Q.3. Discuss the recommendations of the Mudaliyar Commission on secondary education.

Q.4. What are the similarities and differences between secondary education in India and America? Discuss in detail. **10**

OR

Q.4. What is NIOS? Discuss its purpose, functions and importance.

Q.5. What is project-based learning at secondary level? Give an example and explain its advantages and disadvantages. **10**

OR

Q.5. How ICT can be used in examinations at secondary level? Explain with an example and state its advantages and disadvantages.
